

Koers Oostzee

varen op economische en historische gronden

projectplan

Koers Oostzee

varen op economische en historische gronden

Stichting Veenkoloniaal Museum Veendam - www.veenkoloniaalmuseum.nl - info@veenkoloniaalmuseum.nl

Stichting Tromp - www.stichtingtromp.nl - info@stichtingtromp.nl

Noordelijk Scheepvaartmuseum Groningen - www.noordelijkscheepvaartmuseum.nl - info@noordelijkscheepvaartmuseum.nl

Nieuwe kansen rond de Oostzee

Inleiding

De 19de eeuw is een Gouden Eeuw voor de Groninger Veenkoloniën. De vaart richting Oostzee komt tot grote bloei en brengt handel en welvaart. Rond 1860 is meer dan 60% van de Nederlandse vloot afkomstig uit plaatsen als Veendam, Wildervank, Oude- en Nieuwe Pekela. Ook de omgeving profiteert. Scheepsbouw en scheepsverzekeringen houden er kantoor. Werkgelegenheid en welvaart groeien. Lloyds uit Londen vestigt zich in 1868 in Veendam. In de 20ste eeuw spelen de plaatsen Harlingen, Delfzijl, Groningen maar ook Gasselternijveen een grote rol. Coasters met hun domicilie zetten koers richting Oostzee.

Het Veenkoloniaal Museum organiseert als eerbetoon aan de zeil- en coastervaart in 2005/2006 de tentoonstelling 'Met de groeten uit Riga', die herinnert aan de vele handelscontacten die er waren. De expositie is in zowel Veendam als Riga te zien. De spin-off is groot.

In 2006 bezoeken medewerkers van het Mencendorfa nams museum te Riga, Groningen en Friesland. Dat is een verrassing voor de Letten, maar ook een eyeopener.

Maritieme musea in het noorden van Nederland herbergen een schat aan zilveren Oostzeelepels, ooit als relatiegeschenk aan kapiteins geven bij het sluiten van een bevrachtingcontract. Maar ook souvenirs, zoals porselein uit Riga, oude Rigabalsemflessen en Russische luidklokjes en minstens zo belangrijk bevrachtingsbrieven en handelscontracten die herinneren aan de ooit zo succesvolle Oostzeevaart.

Gelukkig zijn er ook schepen bewaard gebleven die getuigen van ons varende verleden. Eén van die schepen is de Groninger zeetjalk Tromp.

Missie en doel projectplan Koers Oostzee

Zijn we ons van deze 19de -eeuwse handelsrelaties nog bewust? De jenever in Nederland wordt dan gestookt met graan uit het Oostzeegebied. Schippers uit Groningen brengen het graan naar Schiedam. Schoenen worden gemaakt van huiden uit Polen. Huizen in het noorden gebouwd met hout uit de Scandinavische- en Baltische landen. Er ontstaan in de 19de eeuw bloeiende handelsrelaties. Vrachtbrieven getuigen er nog van. Relaties, die als gevolg van de Tweede- en de Koude Oorlog deels verloren zijn gaan. Op economische en historische gronden willen die verbinding opnieuw leggen.

Varen op economische gronden

De Oostzee lonkt nog steeds. Zijn er nieuwe kansen voor bedrijven uit onze regio? We zijn er zeker van! We kijken niet alleen terug, maar ook vooruit. De welvaart in de landen rond de Oostzee stijgt en er is een groeiende markt en de economie en landbouw komen na de in de jaren '90 herwonnen onafhankelijkheid in snel tempo tot ontwikkeling. Door met de historische zeetjalk Tromp van havenstad naar havenstad te varen treden we in de voetsporen van de ooit zo bloeiende Oostzeevaart en daarbij behorende handelsrelaties. Het schip vormt letterlijk en figuurlijk de verbinding. We kunnen aan boord, maar ook op historische locaties producten en verhalen presenteren.

varen op historische gronden

1750	1. 12. 1799	kie to	Regina	Bells
1791	1. 12. 1800	Ar.	guntard	Loar
1792	1. 12. 1800	Jor.	Castor	kollenstuedt
1793	1. 12.	lat.	Arthusa	Alxoris
1794	1. 12.	.	Kaja	oglets
1795	2. 12. 00	Som.	Kaja	Kelpio
1796	3. 12. 30	lat.	Barta	Andryjons
1797	4. 12. 50	ly.	Dorgheld	Saxi
1798	5. 12. 00	lat. 1/2	Sola	Luthorst
1799	6. 12. 20	lat to	Kiss	Puuls
1800	7. 12. 00	kie.	Lansstadt -Lücken	Knappe

De Groninger coaster Jola werd op 2 december 1939 in het havenboek van Riga geregistreerd

Bevrachtingscontracten uit de 20ste en de 19de eeuw

In samenwerking met de Nederlandse ambassades organiseren we Meet & Greet waar bedrijven in contact worden gebracht met potentiële zakenpartners.

Varen op historische gronden

Koers Oostzee! Pakhuis Libau (Liejaja) in stad Groningen is een stille getuige van de Oostzeevaart. De in 1903 gebouwde villa Fyn van Draat herinnert in de Letse hoofdstad Riga aan de handelscontacten die de houthandelaren Fyn van Draat (Meppel), Meihuizen (Wildervank) en Wilkens (Veendam) met de Baltische Landen onderhielden. Niet alleen musea in het noorden bezitten bewijzen van de oude handelscontacten. De archieven en musea in de havensteden rond de Oostzee herbergen een schat aan verhalen en voorwerpen. We willen die verhalen en schatten zichtbaar maken door musea te verbinden. Een reizende expositie is een eerste kennismaking.

De Letse zeezeiler en fotograaf Andris Koslovski maakt een fotoverslag van de reis. Hij zet in een fotoverslag de tegenstelling van het moderne zeezeilen tegenover de traditionele tjalk. Ook deze foto-expositie gaat op reis. Nieuwe duurzame museale contacten met in het voetspoor eventueel schooluitwisselingen kunnen hierdoor ontstaan.

Koers Oostzee met de Tromp

De Tromp staat symbool voor oude, maar ook nieuwe handelsrelaties. Het schip vormt de verbindende factor. Symbolisch verbinden we met dit zeil- en motorschip het noorden van Nederland met Gdansk, Klaipeda, Liepaja, Riga en Tallinn.

We verblijven ongeveer twee maanden op de Oostzee; meren af aan historische kades en nabij maritieme musea. Vanaf Tallinn varen we ook met dagtochten naar Helsinki. In een reizende expositie vertellen we in de te bezoeken havensteden het verhaal van 'onze' Oostzeevaart en het verhaal van deelnemende bedrijven. In de genoemde steden organiseren we in samenwerking en met ondersteuning van de ambassades Meet & Greets. Voor het bedrijfsleven een uitgelezen kans om hun (innovatieve) producten voor het voetlicht te brengen. De Tromp is tijdens de tocht de historische blikvanger. We brengen cultuur, muziek en bedrijfsleven met elkaar in verbinding. We varen in het voetspoor van de Hollanders, Friezen en de Groningers. Omgekeerd kunnen bedrijven, musici en musea rond de Oostzee aanhaken.

Varen in 2018

Drie redenen om in 2018 te varen:

- * De Baltische Landen vieren hun 100 jarig bestaan
- * Nederland en Finland vieren 100 jaar bilaterale samenwerking
- * Het 20ste Maritieme Congres zal in Riga plaats vinden

Project Koers Oostzee in het kort

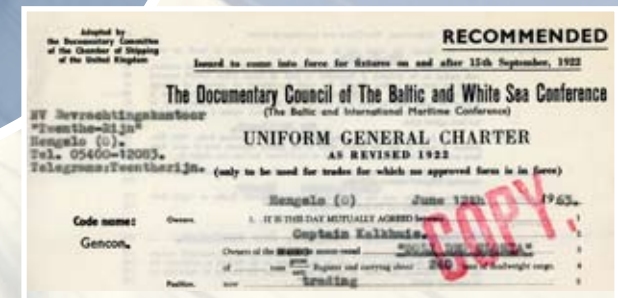
- * De Tromp vormt symbolisch de verbindende factor
- * Varen op historische gronden: musea met musea verbinden
- * Varen op economische gronden: handelsmissies in genoemde havensteden
- * Meet & Greets in Gdansk, Klaipeda, Liepaja, Riga, Tallinn en Helsinki
- * Aan boord én aan wal presentaties van producten en bedrijven
- * Een reizende expositie met getuigen van historische handelsrelaties, zoals vrachtbrieven, verzekeringscontracten en zeevaartsouvenirs
- * Ondersteuning van de Nederlandse ambassades

- * Een foto reisverslag

vastgelegd door de Letse fotograaf Andris Koslovski.

De foto's worden als cyanotype print rechtstreeks op papier afgedrukt en de foto's wekken daardoor de indruk alsof ze in de 19de eeuw gemaakt zijn.

Stichting Veenkoloniaal Museum Veendam, het Noordelijk Scheepvaartmuseum te Groningen en het Fries Scheepvaartmuseum te Sneek stellen i.s.m. met de Tromp het historische verhaal samen en zijn ANBI stichtingen.

Financiering

Klaipeda

Gdansk

Tallinn

Riga

Vanzelfsprekend willen we goed beslagen ten ijs komen. We varen met een professionele bemanning, krijgen ondersteuning van de ambassades en enthousiaste historici. Om de financiering rond te krijgen schrijven we naast fondsen ook bedrijven aan. Daarnaast bestaat er een beperkte mogelijkheid voor particulieren (maximaal 12 personen) om tegen vergoeding een deel van het traject mee te varen.

Koers Oostzee, nieuwe kansen, nieuwe markten, vaar mee! In een historische ambiance, op locatie, zakenpartners te ontmoeten. Voor u als bedrijf een kans om nieuw contacten te leggen en nieuwe markten aan te boren. Instappen kan met drie verschillende participaties om deze tocht financieel mogelijk te maken.

Goed om te weten; zowel de organiserende stichting Veenkoloniaal Museum als stichting Tromp bezitten een culturele ANBI status. U kunt een bijdrage als gift voor 125 % aftrekken van de belasting. We kunnen hiervoor speciale contracten afsluiten.

De Nederlandse ambassades in Polen en de Baltische landen ondersteunen dit project.

De Tromp

De Tromp is de laatste volledig zeewaardige zeetjalk die ook nog goederen kan vervoeren. Het ruim is het ruim gebleven. De zeetjalk wordt in 1912 bij scheepswerf Verstockt te Martenshoek als De Tromp gebouwd. In de Eerste Wereldoorlog is Nederland een neutraal land en profiteert van de elders stilgevallen handel. Het schip vaart met hout op Kiel. Na de Eerste Wereldoorlog komt de Tromp in bezit van de familie Kalkhuis. In 1945 wordt de Tromp in Groningen door de Duitsers tot zinken gebracht, maar na de bevrijding gelicht en gerepareerd. Het schip vaart na de Tweede Wereldoorlog als motorschip, zonder zeil verder, maar het schip is altijd nog als zeetjalk herkenbaar. In 2002 wordt het in Italië voor de vrachtvaart afgekeurd. Een door scheepshistorie bevroegen Chris Woestenburg koopt het schip en brengt het terug naar Nederland, maar hij slaagt er niet in om het schip te restaureren. In 2006 wordt door André Hamstra van uitzendbureau Alertec en scheepsbouwer Jelle Talsma de Stichting Tromp opgericht. Door er een werkleerpro-

ject van te maken, slagen ze erin om van de roestbak weer een zeewaardige zeetjalk te maken. In de zomermaanden vaart het schip voor de Maritieme Academie te Harlingen en is de Tromp een prachtige faciliteit om de studenten in de praktijk het leven op een stoer zeilschip te laten ervaren.

Kortom met uw steun gaat de Tromp cultuur, historie en handel verbinden

TENTOONSTELLING KOERS OOSTZEE

In samenwerking met het Noordelijk Scheepvaartmuseum te Groningen en het Fries Scheepvaartmuseum te Sneek organiseert het Veenkoloniaal Museum te Veendam een expositie aan boord van de Tromp en reizende exposities in de genoemde havensteden. De oude handelsrelaties die het noorden van Nederland met de landen rond de Oostzee onderhield staan als vanzelfsprekend centraal. Daarnaast nodigen we de Letse fotograaf Andris Koslovski uit om op de Tromp mee te varen. Koslovski voer ook mee met de Volvo Ocean Race en maakte tijdens die reis prachtige foto's die hij met de oudste fototechniek rechtstreeks op papier afrukt. Zijn fotoverslag is na afloop van het project op diverse locaties te zien en kan ook in uw bedrijf worden ondergebracht.

*links: Fotoafdruk in cyanotype
onder: Fotograaf Andris Koslovski*

